DOI: [10.32702/2307-2105-2019.12.58](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2019.12.58)

УДК: 657.2 : 657.372.3 : 33.053.22«405»

Ю. М. Грибовська,
к. е. н., доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю,
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава
ORCID: 0000-0001-5205-9045
Ж. А. Кононенко,
к. е. н., доцент, доцент кафедри економічної теорії та економічних досліджень,
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава
ORCID: 0000-0003-0074-8249
Л. О. Ходаківська,
к. е. н., доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю,
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава
ORCID: 0000-0002-6758-697X

ДОКУМЕНТУВАННЯ ТА ОБЛІК ЛІКВІДАЦІЇ БАГАТОРІЧНИХ НАСАДЖЕНЬ

Y. Hrybovska
PhD in Economics,
Associate Professor of the Department of Accounting and Economic Control,
Poltava State Agrarian Academy, Poltava
Z. Kononenko
PhD in Economics,
Associate Professor of the Department of Economic Theory and Economic Research
Poltava State Agrarian Academy, Poltava
L. Khodakivska
PhD in Economics,
Associate Professor of the Department of Accounting and Economic Control
Poltava State Agrarian Academy, Poltava

DOCUMENTING AND RECORDING THE ELIMINATION OF PERENNIAL PLANTATIONS

У статті досліджено порядок списання багаторічних насаджень внаслідок звичайного технологічного процесу вирощування рослин та внаслідок дії форс-мажорних обставин (пожежа, повені, інші стихійні лиха).

Встановлено, що облік плодоносних багаторічних насаджень ведуть у складі основних засобів відповідно до Положення (Стандарту) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби». Для визначення непридатності багаторічних насаджень і встановлення неможливості їх використання, а також для оформлення документації на їх списання на підприємстві створюється комісія, яка оглядає насадження, які підлягають

ліквідації, оцінює їхній стан, установлює та обґрунтовує конкретні причини та доцільність їх списання, а також установлює можливість використання окремих матеріалів від знищених багаторічних насаджень (деревина, дрова) й забезпечує контроль за проведенням їх оцінки. Результати ліквідації оформляють в акті на списання довгострокових біологічних активів рослинництва (багаторічних насаджень).

При ліквідації внаслідок звичайного технологічного процесу їх первісну (переоцінену) вартість та знос визначають користуючись кількісним обліком дерев, що підлягають ліквідації до їх загальної кількості. Джерелом інформації є акти про результати обстеження багаторічних насаджень, відомості з яких переносять до субрахунку 108 «Багаторічні насадження». Первісну (переоцінену) вартість та знос зменшують на суму первісної (переоціненої) вартості та зносу ліквідованої частини об'єкта багаторічних насаджень.

Ліквідація багаторічних насаджень внаслідок дії форс-мажорних обставин можлива за наявності підтверджуючих відповідних висновків: Торгово-промислової палати України про настання обставин непереборної сили чи стихійного лиха на території України; рішень Президента України про запровадження надзвичайної екологічної ситуації в окремих місцевостях України, затверджених Верховною Радою України, або рішень Кабінету Міністрів України про визнання окремих місцевостей України потерпілими від повеней, пожежі та інших видів стихійного лиха; висновками інших органів, уповноважених згідно з законодавством засвідчувати форс-мажорні обставини (висновки наукових закладів та проектних організацій «Укрдінпросад», довідки Центрів з гідрометеорології та інші підтверджуючі документи). За наявності документів та погодження комісії, підприємство має право списувати загиблі насадження.

У бухгалтерському обліку витрати, пов'язані з дією форс-мажорних обставин відображають на рахунку 97 «Інші витрати».

In this article the procedure of write-offs of perennial plantations due to the usual technological process of cultivation of plants and due of force majeure circumstances (fire, floods, other natural disasters) is investigated.

It has been determined that accounting for fruit-bearing of perennial plantations leads to the fixed assets according to Regulation (standard) of Accounting 7 «fixed assets». To determine the inappropriateness of perennial plantations and to establish the impossibility of their use, as well as to prepare documentation for their write-off at the enterprise, a commission is created, which inspects the plantations to be liquidated, assesses their condition, establishes and substantiates the specific reasons and the expediency of their writing off, and also establishes the possibility you-use of separate materials from the destroyed perennial plantings (wood, firewood) and provides control over their evaluation. The results of liquidation are formalized in the act of writing off long-term biological assets of crop production (perennial plantations).

In case of liquidation as a result of the ordinary process, their initial (revalued) value and depreciation are determined using quantitative accounting of the trees to be eliminated to their total number. The source of information is acts on the results of the survey of perennial plantations, the information of which is transferred to the subaccount 108 «Perennial plantings». The initial (revalued) value and depreciation are reduced by the amount of the initial (revalued) value and depreciation of the liquidated part of the perennial plantation.

Liquidation of multiple plantations as a result of force majeure circumstances is possible in the presence of confirmatory relevant conclusions: the Chamber of Commerce and Industry of Ukraine on the occurrence of force majeure or natural disasters in the territory of Ukraine;

decisions of the President of Ukraine on introduction of an ecological emergency in certain localities of Ukraine approved by the Verkhovna Rada of Ukraine, or decisions of the Cabinet of Ministers of Ukraine on recognition of certain localities of Ukraine as victims of floods, fires and other kinds of disasters; other bodies authorized under the law to certify force majeure (conclusions of scientific institutions and project organizations «Ukrdiprasad», references of the Hydrometeorology Centers and other documents).

If the documents are available and the commission agrees, the enterprise has the right to write off the lost plantations.

In accounting, the expenses associated with force majeure are reflected in the account 97 «Other expenses».

Ключові слова: ліквідація; інвентаризація; документування; первісна вартість; знос.

Key words: liquidation; inventory; documentation; initial cost; depreciation.

Постановка проблеми. У діяльності сільськогосподарських підприємств, що займаються садівництвом, можливі випадки, коли до закінчення запланованого строку експлуатації багаторічних насаджень внаслідок хвороби чи пошкодження шкідниками гине їх частина або вся площа насаджень (дерев, кущів тощо). Втрати можуть виникати внаслідок звичайного технологічного процесу вирощування рослин або в результаті форс-мажорних обставин (ураган, буря, повінь, нагромадження снігу, ожеледь, землетрус, пожежа, просідання і зсув ґрунту, інше стихійне лихо). В обох випадках підприємства проводять ліквідацію багаторічних насаджень, оскільки рослини є складовими єдиного об'єкта – саду.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Наказом Міністерства фінансів від 12.12.2007 р. № 1019 (набув чинності з 05.01.2018 р.) унесено корективи до Національних облікових стандартів щодо ведення обліку багаторічних насаджень [7].

Питанням ліквідації багаторічних насаджень приділені праці економіста-практика В.Мервенецької [2].

Формулювання цілей статті (постановка завдання) – дослідження порядку обліку та документування ліквідації багаторічних насаджень внаслідок звичайного технологічного процесу вирощування рослин та в результаті форс-мажорних обставин. Вивчення порядку формування первісної вартості втрачених рослин і нарахованого на них зносу та відображення господарських операцій в бухгалтерському обліку.

Виклад основного матеріалу. Плодоносні рослини, пов'язані із сільськогосподарською діяльністю, які дають плоди протягом більш ніж одного періоду (сади та виноградники), обліковують як основні засоби. Облік даних активів регулюється Положенням (Стандартом) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» (далі – П(С)БО 7). На такі плодоносні рослини не поширюється вплив П(С)БО 30 «Біологічні активи» [6]. Відповідно, на плодоносні рослини поширюються всі вимоги щодо обліку, амортизації, переоцінки, списання, як і до інших об'єктів основних засобів [5].

За загальним правилом сільськогосподарське підприємство, як суб'єкт господарювання, відображає господарські операції в бухгалтерському обліку методом їх суцільного та безперервного документування. Застосовують первинні документи, складені за типовими або спеціалізованими формами, затвердженими відповідними державними органами [9].

Оскільки облік плодоносних багаторічних насаджень ведуть у складі основних засобів та відповідно до П(С)БО 7, доцільно застосовувати первинні документи для обліку основних засобів [5].

Проте чинним наказом Мінагрополітики від 27.09.07 р. № 701 «Про затвердження спеціалізованих форм первинних документів з обліку основних засобів і інших необоротних активів сільськогосподарських підприємств та Методичних рекомендацій щодо їх застосування» не було передбачено спеціалізованих форм для насаджень [11]. Сади й виноградники, по суті, продовжують бути біологічними активами довгострокового призначення, тому для оформлення операцій з ними доцільно й надалі керуватися Методичними рекомендаціями щодо застосування спеціалізованих форм первинних документів з обліку довгострокових та поточних біологічних активів, затвердженими наказом Мінагрополітики від 21.02.08 р. № 73 [8].

Затверджений порядок документування операцій із часткової ліквідації багаторічних насаджень включає:

1. Створення комісії для обстеження багаторічних насаджень.

Для визначення-непридатності багаторічних насаджень і встановлення неможливості їх

використання, а також для оформлення документації на часткове списання насаджень безпосередньо на підприємстві наказом керівника створюється комісія, яка складається з голови комісії (керівника або його заступника) та членів комісії (головного бухгалтера або його заступника; осіб, на яких покладено відповідальність за збереження майна; працівників інженерних, технічних, технологічних та інших служб підприємства, які володіють інформацією про об'єкт основних засобів).

2. Обстеження багаторічних насаджень.

Його здійснюють шляхом інвентаризації, під час якої перевіряють й документально підтверджується наявність, стан, відповідність критеріям визнання та оцінку багаторічних насаджень як активу, а також виявляють активи, які не відповідають критеріям визнання [10].

Спеціально створена комісія оглядає насадження, які підлягають частковій ліквідації, оцінює їх стан, установлює та обґрунтовує конкретні причини та доцільність їх часткового списання, а також установлює можливість використання окремих матеріалів від знищених багаторічних насаджень (деревина, дрова) й забезпечує контроль за проведенням їх оцінки [3].

Під час інвентаризації у присутності матеріально-відповідальних осіб комісія складає Інвентаризаційний опис багаторічних насаджень (форма № Інв.-3 с.-г.), у якому відображають дані про види насаджень та їх місцезнаходження, фактичну кількість придатних дерев і кущів. Щодо одного й того самого виду насадження може бути заповнено декілька позицій (рядків), якщо роки закладення насаджень різні.

Вартісні показники комісія вносить після завершення огляду об'єкта інвентаризації на підставі даних бухгалтерського обліку. Підписують інвентаризаційні описи голова та всі члени інвентаризаційної комісії.

Підприємство може здійснювати подальше документування інвентаризації, тобто формувати ще Звіряльну відомість результатів інвентаризації основних засобів (формою № Інв.-17 с.-г.). Однак вона орієнтована переважно на звичайну інвентаризацію для підтвердження наявності основних засобів, а для аналізованої ситуації багаторічних насаджень не зручна. Тому доцільно результати огляду частково пошкоджених багаторічних насаджень оформлювати актом довільної форми.

3. Ухвалення рішення про часткову ліквідацію.

На підставі інвентаризаційних документів комісія на засіданні формує висновки та ухвалює відповідні рішення про необхідність часткового розкорчовування насаджень. Підсумки засідання оформлюються протоколом, який затверджується керівником підприємства у 5-денний строк.

Остаточне рішення щодо часткового розкорчовування насаджень приймається керівником підприємства та оформлюється наказом по підприємству. У наказі наводяться дані про об'єкт, який слід вивести з експлуатації та ліквідувати, причини його виведення, призначається відповідальна за виконання наказу особа тощо.

4. Безпосереднє списання частини багаторічних насаджень у бухгалтерському обліку [2, с. 10].

Комісія на підставі наказу керівника оформляє Акт на списання довгострокових біологічних активів рослинництва (багаторічних насаджень) (сільгоспоблік, форма № ДБАСГ-3), в якому вказують дані, які характеризують об'єкт списання, а саме: сорт, площа (га), роки закладення та введення в експлуатацію, наявність придатних дерев на 1 га, відсоток зрідженості, первісну вартість, суму нарахованого зносу за даними обліку, залишкову вартість; причини списання, економічну (технічну) недоцільність або неможливість відновлення насаджень.

На зворотному боці акта заповнюють розділ про результати розкорчовування насаджень, де фіксують інформацію про витрати на операцію (заробітна плата з нарахованим ЄСВ зайнятих розкорчовуванням дерев працівників, витрати паливо-мастильних матеріалів тощо), а також вартість отриманих від ліквідації матеріальних цінностей.

Акт складають у двох примірниках: перший передається в бухгалтерію, другий залишається в матеріально-відповідальній особі і є підставою для здавання на склад отриманих від списання матеріалів.

Оприбуткування на склад отриманих від розкорчовування цінностей, наприклад деревини, оформляється Накладною (внутрішньогосподарського призначення) (сільгоспоблік, форма № ВЗСГ-8).

У разі часткової ліквідації плодоносних багаторічних насаджень бухгалтер повинен керуватися п. 14 та 35 П(С)БО 7, який передбачає, що їх первісну (переоцінену) вартість та знос зменшують відповідно на суму первісної (переоціненої) вартості та зносу ліквідованої частини об'єкта багаторічних насаджень [5].

Тобто, у разі ліквідації багаторічних насаджень обчислюють первісну вартість та знос частини, що буде ліквідовано, виходячи з кількісного обліку (кількості засохлих дерев/кущів у загальній кількості дерев/кущів у саду/ягіднику. Таку інформацію отримують з акта (рис. 1), а також документів з введення в експлуатацію багаторічних насаджень і результатів попередньої інвентаризації. Відомості про первісну вартість багаторічних насаджень отримують за даними бухгалтерського обліку, рахунок 108 «Багаторічні насадження».

«ЗАТВЕРДЖУЮ»	
Директор СТОВ «Світанок» (підпис) П. М. Калашник	
14.06.19 р.	
Акт № 1	
про результати обстеження саду яблуневого	
від 12.06.19 р.	
Комісія у складі:	
-	голови – директора Калашник Петра Миколайовича;
-	і членів комісії: головного агронома Симененка Максима Вікторовича; заступника головного бухгалтера Бабич Раїси Степанівни; агронома Король Сергія Петровича,
призначена наказом від 04.06.19 р. № 8, оглянула сад яблуневий загальною площею 10 га посадки 2016 року підщепу ММ 106 і складала акт про те, що 900 дерев із загальної кількості – 30000 уведених в експлуатацію дерев загинули, що становить 3 %. Загибель викликана інфікуванням хворобами та пошкодженням шкідниками.	
Голова комісії (підпис)	П. М. Калашник
Члени комісії: (підпис)	М. В. Симененко
(підпис)	Р. С. Бабич
(підпис)	С. П. Король

Рис. 1. Зразок акта про результати обстеження саду

Часткову ліквідацію багаторічних насаджень відображають на рахунках бухгалтерського обліку за загальним порядком у складі витрат іншої діяльності записами:

- Дт – 131 «Знос основних засобів», Кт – 108 «Багаторічні насадження» – списано суму зносу ліквідованої частини насаджень;
- Дт – 976 «Списання необоротних активів», Кт – 108 – списано суму залишкової вартості ліквідованої частини.

У Дт 976 включають також витрати, пов'язані з розкорчовуванням (заробітну плату працівників з нарахованим ЄСВ, витрати пально-мастильних матеріалів тощо).

Деревину чи дрова від розкорчовування саду визнають в бухгалтерському обліку, лише якщо існує ймовірність того, що підприємство в майбутньому отримає економічні вигоди від їх використання і якщо їх вартість може бути достовірно визначена. У такому разі спосіб оцінки залежить від подальшого напрямку використання цих активів.

Якщо підприємство планує продавати деревину чи дрова, то їх відображають за чистою вартістю реалізації, під якою розуміють очікувану ціну реалізації в умовах звичайної діяльності за вирахуванням очікуваних витрат на реалізацію. Тобто за відсутності прямих витрат на збут вони оприбутковуються за ціною можливого продажу. Наприклад, за ціною можливої реалізації згідно із прейскурантами цін спеціалізованих підприємств.

Якщо ж підприємство планує використовувати запаси для власних потреб, то вони оприбутковуються за ціною можливого використання, яка визначається виходячи з вартості подібних запасів, за їх наявності на балансі підприємства, але з урахуванням ступеня придатності до експлуатації. Тобто, якщо в обліку відображаються подібні товарно-матеріальні цінності, підприємство може оприбутковувати отримані після ліквідації цінності за аналогічною вартістю. Якщо ж подібних запасів на балансі немає, то вони оприбутковуються за чистою вартістю реалізації.

Чисту вартість визначає комісія, яка ухвалює рішення про часткове розкорчовування саду. Наприклад, деревина може бути оприбуткована за очікуваною ціною реалізації, визначеною виходячи з прейскурантних цін спеціалізованих підприємств з її переробки, за вирахуванням витрат на її доведення до стану, придатного для продажу (наприклад, витрат на розпилювання), і витрат на продаж. У бухгалтерському обліку отримані запаси оприбутковують записом: Дт – 209 «Інші матеріали», Кт – 746 «Інші доходи».

Після відображення в обліку часткової ліквідації насаджень, нараховують амортизацію, виходячи з їх залишкової (не первісної) вартості з урахуванням решти строку корисного використання. Якщо продовжують нараховувати амортизацію в колишньому розмірі, то знос за об'єктом у результаті виявиться більшим, ніж його первісна вартість.

Для цілей оподаткування ПДВ необхідно керуватися нормами п. 189.9 Податкового кодексу України (далі – ПКУ). Якщо основні засоби ліквідуються за самостійним рішенням платника податку, така ліквідація для цілей оподаткування розглядається як постачання основних виробничих або невикористаних засобів за звичайними цінами, але не нижче балансової вартості на момент ліквідації [4].

Акт за формою № ДБАСГ-3 може слугувати таким документом, якщо в ньому буде відображено інформацію про причини часткового знищення насаджень, а також про сам факт ліквідації та його результати (зокрема, про матеріальні цінності, отримані внаслідок знищення насаджень, дрова, деревина).

Підтверджуючі документи необхідно подати до контролюючого органу разом із податковою декларацією з ПДВ за той звітний період, у якому здійснено часткову ліквідацію.

Що стосується отриманих від розкорчовування ТМЦ, то, якщо вони оприбутковуються для використання в господарській діяльності, податкові зобов'язання з ПДВ на такі операції не нараховуються. Реалізація таких ТМЦ оподатковується за загальним порядком [4].

Приклад 1. СТОВ «Світанок» (платник єдиного податку четвертої групи, платник ПДВ) має на балансі яблуневий сад загальною площею 10 га. За даними бухгалтерського обліку первісна вартість саду – 1000000 грн, нарахована амортизація – 30000 грн, ліквідаційна вартість – 0 грн. У звітному періоді спеціально створена комісія встановила, що внаслідок інфікування хворобами та пошкодження шкідниками частина саду (3 %) знищена і не підлягає відновленню, що підтверджується інвентаризаційним описом, актом про результати обстеження, протоколом інвентаризаційної комісії. На підставі документів видано наказ керівника про розкорчовування загиблої частини саду. За результатами часткової ліквідації оформлено Акт (сільгоспоблік, форма № ДБАСГ-3).

Від розкорчовування саду отримано 15 м³ деревини на суму 5000 грн, яка оприбуткована на склад за накладною форми № ВЗСГ-8. Загальна сума витрат на розкорчовування саду – 1500 грн.

Розв'язання:

а) первісна вартість ліквідованої частини саду:

$1000000 \times 3 \% = 30000$ грн;

б) сума накопиченої амортизації (зносу) ліквідованої частини саду:

$30000 \times 3 \% = 900$ грн.

У результаті на балансі підприємства залишається сад первісною вартістю 970000 грн (1000000 грн – 30000 грн) із сумою зносу 29100 грн (30000 грн – 900 грн).

Бухгалтерські записи з обліку ліквідації саду наведено у табл. 1.

Таблиця 1.
Кореспонденція рахунків з обліку ліквідації саду

№ з/п	Зміст операції	Первинні документи	Бухгалтерський облік				
			за загальним Планом рахунків		за спрощеним Планом рахунків		сума, грн
			Дт	Кт	Дт	Кт	
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Унаслідок часткової ліквідації саду списано: - накопичену суму амортизації (зносу) ліквідованої частини	Акт (сільгоспоблік, форма № ДБАСГ-3), відповідні документи, які підтверджують понесені витрати	131	108	13	10	900
2.	- залишкову вартість ліквідованої частини (30000 – 900)		976	108	96	10	29100
3.	Відображено витрати, понесені у зв'язку з розкорчовуванням частини саду		976	66, 65, 203	96	66, 65, 20	1500
4.	Оприбутковано деревину	Накладна (сільгоспоблік, форма № ВЗСГ-8)	209	746	20	74	5000
5.	У кінці звітної періоду віднесено на фінансові результати діяльності: - витрати, пов'язані з частковою ліквідацією саду (у сумі залишкової вартості ліквідованої частини та витрат на розкорчовування)	Бухгалтерська довідка	793	976	79	96	30600

№ з/п	Зміст операції	Первинні документи	Бухгалтерський облік				
			за загальним Планом рахунків		за спрощеним Планом рахунків		сума, грн
			Дт	Кт	Дт	Кт	
1	2	3	4	5	6	7	8
6.	- доходи, отримані від часткової ліквідації саду (на вартість оприбуткованих запасів)		746	793	74	79	5000

Процедура ліквідації багаторічних насаджень внаслідок дії обставин непереборної сили (форс-мажорних обставин) розпочинається за наявності підтверджуючих відповідних висновків:

- Торгово-промислової палати України про настання обставин непереборної сили чи стихійного лиха на території України;
- рішень Президента України про запровадження надзвичайної екологічної ситуації в окремих місцевостях України, затверджених Верховною Радою України, або рішень Кабінету Міністрів України про визнання окремих місцевостей України потерпілими від повеней, пожежі та інших видів стихійного лиха;
- висновками інших органів, уповноважених згідно з законодавством засвідчувати форс-мажорні обставини (висновки наукових закладів та проектних організацій «Укрдіпросад», довідки Центрів з гідрометеорології та інші підтверджуючі документи).

За наявності зазначених документів, а також погодження комісії зі списання багаторічних насаджень Міністерства аграрної політики України (у разі, якщо власником багаторічних насаджень є державне підприємство), підприємство має право списувати загиблі насадження.

Витрати, зумовлені форс-мажорними обставинами обліковують на рахунку 97 «Інші витрати», субрахунок 977 «Інші витрати діяльності» [1].

Бухгалтерські записи з обліку ліквідації саду внаслідок форс-мажорних обставин наведено у табл. 2.

Таблиця 2.
Кореспонденція рахунків з обліку ліквідації саду внаслідок повені

№ з/п	Зміст операції	Первинні документи	Бухгалтерський облік		
			Дт	Кт	сума, грн
1	2	3	4	5	6
1.	Відображено списання: – суми нарахованої амортизації ліквідованої частини	Акт (сільгоспоблік, форма № ДБАСГ-3)	131	108	800000
	– залишкової вартості ліквідованої частини		976	108	700000
2.	Відображено витрати, понесені у зв'язку з розкорчовуванням частини саду	Видаткові накладні, відомість нарахування заробітної плати	976	20, 65, 661	16000
3.	Оприбутковано деревину	Накладна (сільгосп- облік, форма № ВЗСГ-8)	209	746	20000
4.	Віднесено на фінансові результати: – доходи	Бухгалтерська довідка	746	793	20000
	– витрати		793	976	716000

Норма п. 189.9 ПКУ не поширюється на випадки, коли основні виробничі або невикористані засоби ліквідуються у зв'язку з їх знищенням або зруйнуванням унаслідок дії обставин непереборної сили, в інших випадках, коли така ліквідація здійснюється без згоди платника податку, у тому числі в разі викрадення основних виробничих або невикористаних засобів, що підтверджується згідно із законодавством, або коли платник податку подає контролюючому органу відповідний документ про знищення, розбирання або перетворення основних виробничих або невикористаних засобів у інший спосіб,

унаслідок чого вони не можуть використовуватися за первісним призначенням [4].

Висновки і перспективи подальших досліджень. У разі часткової ліквідації зрілих багаторічних насаджень у результаті нормального технологічного процесу виробництва сільськогосподарському підприємству необхідно:

- належним чином оформити первинні документи, які слугують підставою для правильного відображення наслідків ліквідації в бухгалтерському обліку, зокрема: інвентаризаційний опис, акт про результати обстеження насаджень довільної форми, протокол засідання інвентаризаційної комісії, а також акт на списання багаторічних насаджень за формою № ДБАСГ-3;
- достовірно визначити первісну вартість і суму зносу ліквідованої частини насаджень за допомогою кількісних параметрів (кількості засохлих дерев/кущів у загальній кількості дерев/кущів у саду/ягіднику);
- під час оприбуткування запасів, отриманих у процесі ліквідації (деревина, дрова), визнавати інший дохід у сумі та на дату визнання доходу в бухгалтерському обліку, а в разі їх використання відобразити витрати. У разі реалізації таких запасів відображати також дохід від реалізації в сумі доходу, визначеного під час оприбуткування.

Нарахування податкового зобов'язання з ПДВ підприємство уникне, якщо подасть до контролюючому органу акт за формою № ДБАСГ-3 із відображенням у ньому інформації про причини часткового знищення насаджень, а також про сам факт ліквідації та його результати (зокрема, про матеріальні цінності, отримані внаслідок знищення насаджень, – дрова, деревина).

У зв'язку з настанням форс-мажорних обставин (пожежею), що підтверджується відповідно до законодавства, платником податку здійснюються операції зі списання основних засобів, які були знищені внаслідок пожежі та податкові зобов'язання з ПДВ не нараховуються за умови надання платником контролюючому органу відповідного підтверджуючого документа про виникнення таких обставин, наданого компетентним органом [4].

Список літератури.

1. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : Наказ Міністерства фінансів України від 30 листопада 1999 р. № 291 / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99> (дата звернення 28.11.2019).
2. Мервенецька В. Часткова ліквідація багаторічних насаджень. Баланс-агро. 2018. № 23 (587). С. 9 – 13.
3. Методичні рекомендації з інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів, розрахунків та незавершеного виробництва сільськогосподарських підприємств : Додаток до листа Міністерства аграрної політики України від 04 грудня 2003 р. № 37-27-12/14023 / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/tu/v1402555-03> (дата звернення 28.11.2019).
4. Податковий кодекс України від 02 грудня 2010 р. № 2755-VI / Верховна Рада України. URL: <https://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення 28.11.2019).
5. Положення (Стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», затверджене Міністерством фінансів України від 27 квітня 2000 р. № 92 / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00> (дата звернення 08.11.2019).
6. Положення (Стандарт) бухгалтерського обліку 30 «Біологічні активи», затверджене Міністерством фінансів України від 18 листопада 2005 р. № 790 / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1456-05> (дата звернення 28.11.2019).
7. Про затвердження Змін до деяких нормативно-правових актів Міністерства фінансів України з бухгалтерського обліку : Наказ Міністерства фінансів України від 12 грудня 2017 р. № 1019 / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/z1582-17> (дата звернення 28.11.2019).
8. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо застосування спеціалізованих форм первинних документів з обліку довгострокових та поточних біологічних активів : Наказ Міністерства аграрної політики України від 21 лютого 2008 р. № 73 / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0073555-08> (дата звернення 28.11.2019).
9. Про затвердження Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку : Наказ Міністерства фінансів України від 24 травня 1995 р. № 88 / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95> (дата звернення 28.11.2019).
10. Про затвердження Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань : Наказ Міністерства аграрної політики України від 02 вересня 2014 р. № 879 / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14> (дата звернення 28.11.2019).
11. Про затвердження спеціалізованих форм первинних документів з обліку основних засобів і інших необоротних активів сільськогосподарських підприємств та Методичних рекомендацій щодо їх

застосування : Наказ Міністерства аграрної політики України від 27 вересня 2007 р. № 701 / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0701555-07> (дата звернення 28.11.2019).

References.

1. Ministry of Finance of Ukraine (1999), Instruction on the Application of the Plan of Accounts for the Accounting of Assets, Capital, Liabilities and Economic Transactions of Enterprises and Organizations, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99> (Accessed 28 Novem. 2019).
- 2 Mervenetska, V. (2018), Partial elimination of perennial plantations, Balance Agro, no. 23 (587), pp. 9 – 13.
3. Ministry of Agrarian Policy of Ukraine (2003), Guidelines for inventory of fixed assets, intangible assets, inventory, cash, payments and work in progress of agricultural enterprises: Supplement to the letter, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/en/v1402555-03> (Accessed 28 Novem. 2019).
4. Tax Code of Ukraine (2010), available at: <https://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (Accessed 28 Novem. 2019).
5. Ministry of Finance of Ukraine (2000), Accounting Standard (Standard) 7 «Fixed Assets», available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00> (Accessed 08 Novem. 2019).
6. Ministry of Finance of Ukraine (2005), Accounting Standard (Standard) 30 «Biological Assets», available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1456-05> (Accessed 28 Novem. 2019).
7. Ministry of Finance of Ukraine (2017), On Approving Amendments to Some Regulations of the Ministry of Finance of Ukraine on Accounting, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/z1582-17> (Accessed 28 Novem. 2019).
8. Ministry of Agrarian Policy of Ukraine (2008), On Approval of Methodological Recommendations for Application of Specialized Forms of Primary Documents for Accounting of Long-Term and Current Biological Assets, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0073555-08> (Accessed 28 Novem. 2019).
9. Ministry of Finance of Ukraine (1995), On approval of the Regulation on documentary support of accounting records, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95> (Accessed 28 Novem. 2019).
10. Ministry of Agrarian Policy of Ukraine (2014), On Approval of the Regulations on Inventory of Assets and Liabilities, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14> (Accessed 28 Novem. 2019).
11. Ministry of Agrarian Policy of Ukraine (2007), On approval of specialized forms of primary documents for accounting of fixed assets and other non-current assets of agricultural enterprises and Methodological recommendations for their application, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0701555-07> (Accessed 28 Novem. 2019).

Стаття надійшла до редакції 03.12.2019 р.